

Ugyanaz az Isten

Nagy Anna Mária,
az Evangélikus Diakónia Integrációs Szolgálatának munkatársa
a hit cselekvő arcáról

Menekültkérdés, menekültválság: távolító szavak. Valami elméletire utalnak, amelyet magunktól jó messzire eltartva, „objektíven” kell megítélnünk. Pedig valójában nincs távolság, csak ha mi magunk távolságot akarunk tartani.

„Hogyan éljük át az emberiséget, történelmünk jelenét? – kérdezi Pilinszky egy 1966-os publicisztikájában. – A felebarát, akinek enni adunk, ha éheznek, inni, ha szomjúhozik, ebben az aktusban mindig egyetemes értékű, nem csupán egyetlen ember, hanem az egész emberiség képviselője is. Amit neki cselekszem, abban még közvetett értelemben se szerepelhet semmiféle kizárás. Jellege olyan egyetemes – hogy fordítva lehetetlen megfogalmazni. Ha egy éhezőnek enni adok, ez sohase jelentheti azt, hogy amikor neki adok, a többinek nem. A szeretet minden egyes cselekedete minden egyes ember felé irányul, mert ha nem, akkor már nem is szeretet a neve. A szeretet lényege szerint egyetemes. Nincs is másféle szeretet. Amit eggyel cselekszem, titokzatos módon mindenkivel cselekszem. Mert túl az egyes emberen, s túl minden egyes emberen, csak így található Istenre.” Nagy Anna Máriával beszélgetve ez a horizont tárult fel számomra.

Emlékszik-e arra, amikor először szembesült a menekültek sorsával? Minek tulajdonítja, hogy az, amit megtudott róluk, cselekvésre sarkallta? Az érdekelne, hogy attól, ameddig a többségnek könnyű eljutni – tehát hogy megsajnálunk egy bajba jutott embert –, hogyan lépett tovább addig, hogy önnek tennivalója van ez ügyben? Mi tette az ön számára ezt személyes üggyé?

– Önkéntesként már régóta foglalkozom kiszolgáltatott emberekkel, megyek nevelőotthonokba, előzetes letartóztatásban levőkhöz, elfekvőkbe. 2015-ben én is kijártam a Keleti pályaudvarra a menekülteket segíteni, de nem kerestem kifejezetten a menekültekkel való foglalkozás lehetőségét. A feladatomat ma is legfőképpen abban látom, hogy a kiszolgáltatott helyzetben levők világát másoknak – főként gyerekeknek, iskolákban – megmutassam. Az összekötő szerepet érzem igazán a magaménak, már tizenkét éves korom óta.

Pedig egy gyerek számára inkább ijesztő lehet ez a világ. Hogyhogy önt mégis vonzotta? Tőlem sokan nagyon furcsákat kérdeztek, amikor megtudták, hogy hajléktalan emberek között önkénteskedem, és értetlenkedtek a motivációmát illetően. A többség számára az elesettek szolgálata bizonyos szakmák feladata, és úgy gondolják: az átlagember sem nem alkalmas, sem nem illetékes ez ügyben.

– Rám *Andorka Eszter* és a Deák téri evangélikus gyülekezet tábora hatottak, és *Walton Magdi*, aki a Batthyány téri elfekvőben dolgozott ápolóként. Az ő lelkesütségük, hivatástudatuk ragadt rám, ébresztett bennem vágyat a részvételre. És azt hiszem, ez mindig így van: mások eltökéltségének példája kell az elköteleződéshez.

Milyen hitbeli háttér befolyásolta, erősítette meg az elhatározásában? Mikor gondolt először arra, hogy a szegényeknek, akikről Jézus beszélt az evangéliumokban, személyesen a szolgálatukra kell lennie? Milyen prédikációk, beszélgetések, esetleg könyvek hatottak e téren önre?

– Anyukám katolikus, apukám evangélikus. Gyerekként délelőtt eljártam a Deák térre istentiszteletra, este pedig misére mentem. Egymásnak feszült bennem ez a két világ. Az evangélikusoknál csaknem magától értetődő, hogy a szociális munka a hit gyakorlásának természetes része vagy kiegészítője. A katolikus szemléletben viszont számomra az imára, a szemlélődésre és nem a cselekvésre esik a hangsúly. A szemlélődés, az istenkeresésnek ez az útja is vonzott. Hatottak rám *Polcz Elaine* könyvei, és az a gondolat, hogy a kiszolgáltatott ember a szenvedésén keresztül kapcsolatban van a transzcendenssel.

Leghosszabb ideig a nevelőotthonos munkát végeztem, ebből egy szervezet is született később: a „Csepp a tengerben” Alapítvány. Időnként kérdezték is, de magamtól is elgondolkodtam rajta, valójában mi a munkánk pontos értelme, hiszen nincsen vagy csak alig van kézzelfogható eredménye, nem változtatjuk meg vele a gyerekek sorsát. Talán „csak” annyi, hogy ugyanolyan embernek érezhetik magukat velünk, mint bárki más, hogy a kirekesztettségüket a mi társaságunkban egy időre elfelejthetik, és ettől talán erősödik az önbecsülésük. Hisszük, hogy ez a belső tartás erősítheti meg őket hosszú távon.

Nehezen fogom fel, hogy gyerek-, majd kamaszfejjel hogyan vállal ennyire felelős dolgokat valaki, hogy miért nem inkább gondtalan nyaralásra vágyik.

– Nálam ez valóban nagyon korán jött, de semmi érthetetlen nincs benne. A kilencvenes évek elején „lánglelkű világot” éltünk: mindenki nagyon lelkes volt. A politikai vezetők úgy gondolták, hogy a diktatúra romjain sikeres „Nyugatot” építenek, és az az időszak a tevékeny civil mozgalmak kibontakozását is magával hozta. Én pedig – már említett példaképeimnek is köszönhetően – itt találtam meg azt a területet, ahol alakíthatom, jobbat tehetem a körülöttem létező világot.

Hogyan találta meg a működési terepét, az alkalmakat, a lehetőséget a segítségre?

– Tizenhat évesen már tábort vezethettem nevelőotthonos óvodásoknak más gimnazistákkal együtt, felnőttek felügyelete nélkül. Óriási élmény volt! Akkor jöttem rá, hogy a közösségformálás legjobb lehetősége a közös munka, szolgálat. Szoros barátságok jelentették az alapot, az alapítvány is ettől működött jól később.

Volt-e, van-e, aki óvta a menekülteket segítő munkától bármilyen okból? Például hogy veszélyes lehet, vagy hogy nem ez Isten akarata, mert önnek nem más országok embereinek problémáival kellene foglalkozni, hanem az itteni szegényekkel, elesettekkel stb.

– Persze, hiszen az ismeretlentől mindenki fél, és félti a szeretteit. De azok a menekültek, akik itt kérnek oltalmat, ugyanúgy itt szorúlnak segítségre, mint a szomszéd utcában alvó hajléktalan, és az ellátatlanságuk ugyanúgy kockázatot jelenthet a többiekre nézve, mint egy-egy beteg honfitársunké. Elszomorít az efféle megkülönböztetés, mert biztos vagyok abban, hogy nem jó egy kiszolgáltatott ember mellett elmenni. Azt is rombolja, aki elmegy mellette, nem csak azt, akit cserben hagynak. Hogy a rászoruló magyar vagy külföldi, az mindegy. Aki elmegy a menekült mellett, az a hazai hajléktalannak sem fog segíteni.

Mi az önkéntes munka legfőbb vonzereje?

– Az, hogy mindenkire szükség van. Szabályozatlansága miatt nem egyértelmű, kinek mi a feladata, beosztása, és nem hierarchikus szervezetben működnek együtt az emberek. Mindenki a maga számára vállalható módon és mértékig vesz részt a tevékenységben.

Az integrációs szolgálatnál, amelynek most a munkatársa vagyok, élő kapcsolatban vagyunk evangélikus és katolikus közösségekkel, mert fontosnak tartjuk, hogy a gyülekezetek lássák, mi zajlik itt, és ők is kedvet kapjanak az önkéntes munkához.

Mi a feladata itt?

– Az utóbbi évben négy-négy alkalomból álló tréningeket szervezek, amelyek a menekültekkel és a menekültkérdéssel való találkozásra adnak lehetőséget. Felveszem a kapcsolatot a gyülekezetek ifjúsági csoportjaival, és drámapedagógiai foglalkozást tartunk nekik. Interaktív játékot képzeljen el: olyan disputát, amely egy tételmondat megvitatásához segíti hozzá a fiatalokat. Ennek nem a meggyőzés a célja, hanem az, hogy a felkorbácsolt indulatok teréből a higgadt partneri kommunikációéba kerüljön át a téma. A legfontosabbnak azt tartom, hogy akiben félelem, indulat van a menekültekkel kapcsolatban, nyugodtan elmondhassa, és nyitott beszélgetés alakuljon ki. A tételmondat – például: „Az Európai Uniónak szüksége van a menekültekre”, vagy „Csak ahhoz van közöm, ami Európában történik” – ismertetése után két részre válik a csoport: azok, akik egyetértenek, az egyik, akik nem, a másik oldalra ülnek. Később aztán a disputa hatására át lehet ülni a másik oldalra. A cél az, hogy a gyerekek kiléphessenek a sztereotip gondolatok köréből, és meg tudják akarják hallgatni a többieket.

A második alkalommal az érdeklődők részt vehetnek a diakónia által kísért nélküli kis-korú menekülteknek szervezett kiránduláson vagy múzeumpedagógiai foglalkozáson, esetleg közös sportoláson. Ezekben az alkalmakon egy állandó önkéntes gimnazistacsapat is mindig jelen van.

A harmadik alkalom istentisztelet, amelyre menekülteket is meghívunk. Nagy élmény volt számomra, amikor egy harminc éve itt élő afgán asszonyt láttunk vendégül a gyülekezetben, aki négy gyerekkel menekült el annak idején, és még soha nem tette be keresztény templomba a lábát. Jólesett neki nálunk lenni. Azt mondta, semmi sem sértette a hitét mindabból, ami elhangzott, sőt hogy szerinte ugyanaz az Isten az, akiről mi beszélünk, mint akiről ők.

A negyedik alkalom gyülekezeti élelmiszergyűjtés menekültek számára.

Mint látja, mind a négy alkalom azt célozza, hogy az emberekben oldódjon az ismeretlennel, az idegennel szembeni félelem.

Melyek a munkája során felismert legerősebb igazságok és a legmaradandóbb élmények? Hogyan hat vissza önre, amit mások szolgálata során megtapasztal?

– A legmaradandóbb élményeim azok, amelyek során annak lehetek tanúja, hogy működik a találkozás. Hogy működik az elképzelésem, amely szerint különböző emberek sokat tudnak adni egymásnak, ha valóban találkoznak. Gyerekeknél ennek nagyobb az esélye, mert nekik még nincsenek megcsontosodott előítéleteik. Olyan intim, bizalmi közeget, helyzetet kell teremteni számukra, amelyben megengedhetik maguknak, hogy lelki értelemben is találkozzanak, elfelejtve, hogy melyüknek mi a pozíciója.

Volt egy nyári tábor, amelyben nyolc éve létező gyermek Bárka-közösségünk mozgássérült, nevelőotthonos és családban élő tagjait, valamint néhány menekült gyereket hoztunk össze. Kicsit aggódtunk, hogy mi lesz ebből, de aztán mindenki a legszebb arcát mutatta. Úgy voltak együtt ezek a gyerekek, mintha ez a világ legtermészetesebb dolga lenne. Öröm volt nézni, ahogyan egymásra találtak, önfeledten együtt játszottak.

Az Evangélikus Diakónia mikor kapcsolódott be a menekültek, bevándorlók segítségébe? Milyen eszközökkel rendelkezik ehhez a tevékenységhez? Mekkora a csapat, melyek az önök által vállalt legfőbb feladatok?

– Integrációs szolgálatunk 2016 márciusában indult, de már 2015-ben is kinn voltunk a Keleti pályaudvarnál ételt osztani. Rőszkére is vittünk adományokat, és nemcsak a menekülteknek, hanem a szolgálatot teljesítő rendőröknek és vöröskereszteseknek is segítettünk.

Tanácsot adunk, okmányokat szerzünk be, a gyerekek bölcsődei, óvodai, iskolai elhelyezését intézzük, segítünk állást keresni és adót bevallani, orvoshoz eljutni, lakhatási programokba bekapcsolódni. Tavaly késő ősz óta ideiglenesen el tudjuk szállásolni a krízishelyzetbe kerülteket, és egy új lehetőségnek köszönhetően, a belügyminisztérium által kiírt keretből hozzá tudunk járulni a lakást bérlők költségeihez is. Van egy női integrációs csoportunk, amelynek tagjai nyelvet tanulhatnak, együtt főznek, kézimunkáznak az önkénteseinkkel. De mivel viszonylag kevés elismert női menekült van, ennek a csoportnak akad az utánpótlása.

Két státusunk négy szociális munkás között oszlik meg, krízisprogramunkban egy szociális munkás és egy mentor, Nyíregyházán egy további szociális munkásunk dolgozik, tizenöt gimnazista önkéntesünk van.

Van-e olyan terület, amelyen kifejezetten eredményesnek érzik magukat? Ha igen, milyen szemléletnek, módszernek köszönhetően lehet így?

– Jóformán csak mi foglalkozunk alacsonyküszöbű krízisellátással: gyógyszer, vásárlási utalványt és szállást adunk, vagyis hétről hétre tenni tudunk azért, hogy egyetlen menekültet se fenyegetsen a kihülés és az éhenhalás veszélye.

Hogyan kommunikálják, amit csinálnak, mennyire törekednek arra, hogy erről szélesebb körben tudjanak? Próbálnak-e a társadalmi szemlélet formálásában szerepet vállalni a menekültkérdést és általában a rászorulóknak segítségét illetően?

– A Diakonet.hu-n és a Facebook-oldalunkon is rendszeresen hírt adunk az akcióinkról, és a Kossuth rádió evangélikus félórása is tudósít a munkánkról. Külföldön is tudnak rólunk, és értékelik a tevékenységünket. Akárcsak a befogadóállomásokon, ahonnan sokakat irányítanak hozzánk. Az illetékes állami és önkormányzati szervek mellett szinte minden civil és egyházi társszervezettel kapcsolatban vagyunk, az ellátórendszer részeként működünk.

Mit gondol, az evangélikus közvélemény mennyit tud önökről, és mennyire támogató?

– Ha a közvélemény nem is feltétlenül egységes, élvezzük az egyház támogatását; *Fabiny Tamás* püspök itt volt az integrációs szolgálat megnyitőünnepségén. A VIII. kerületi gyülekezettől béreljük a helyiségeinket, és hálaadó istentisztelet is volt már az itteni templomban, miután egy menekült kameruni párnak sikerült Magyarországra hoznia a gyermekeit.

Nemrég rendezte meg az egyház a tizedik Katalin-napi evangélikus bált, amelyen a szíriai háború áldozatai és a világ üldözött keresztényei számára gyűjtöttek adományt, mert itthoni munkánk mellett az is célunk, hogy az országukban maradt vagy oda visszatérő embereknek egyházunk lehetőségeihez mértén segíteni tudjunk.

Kiss Péter

